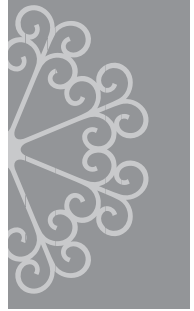

בית מדרש

415

בשבילי הפרשה

פרשת שופטים תש"פ

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	7:34
Brooklyn, NY	7:26
Catskills	7:30
Chicago, IL	7:20
Johannesburg, S. Africa	5:32
Lakewood/Deal, NJ	7:26
London, UK	7:54
Los Angeles, CA	7:14
Manchester, UK	8:08
Monsey, NY	7:27
Montreal, Quebec	7:32
Passaic, NJ	7:27
Toronto, Ontario	7:52
Yerushalayim	6:40
Zurich, Switzerland	8:08

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

שופטים

לא תשחית

בס' החינוך תקכ"ט צדיקים מקפידים כ"כ על כל תשחית. וע"ש חינוך בשם שבת ק"ה שלא לקרוע בכעס כי מוביל לע"ז, וע"ש מהרש"א עובר כל תשחית, וע"ש חינוך שסיים אלא יכבוש תאותו עד שיגביר נפש המשכלת על נפש המתאוה. וכע"ז לשון אמ"ב מהחזו"א ד' א'. וע"ש דזה שורש כל המדות, ואף שמסלי וארחות צדיקים חילקו אותם למדות שונות.

וע' פני ברוך א' ט"ז שלא יקרע יותר מטפח עפ"י גמ' שלא לקרוע יותר מהצורך, ובהגהות ר' ישראל יעקב שם דכוונת הגמ' על יותר בגדים ולא על יותר טפחים. (וע' מאירי בקרע יותר מטפח י"א רשאי לאחות מיד כי אינו בכלל קריעה).

ושם ט' ל"ט בהערה דמשמע דשרי לקרוע עוד בגדים ממה דכתיב ויקרע יעקב שמלותיו.

וע' חיים שאל כ"ג להוכיח מאיסור הגמ' לקרוע יותר אלמא אפילו אינו משחית מכל וכל, ולא כשה"ג. והוכיח עוד דעיקר היתר קריעה להלכה משום המצוה.

ולענין שריפת בגדים במירון ב"ג בעומר ע' ח"ס, ומובא בפ"ת רנ"א ד'. וע' חקרי לב ח"ב י"ד י"א אף שאמרו שורפין על המלכים מסתן וכלי תשמישן היינו בגדי מסתו של מלך ולא בגדים של אחרים. (וכע"ז ארחות רבנו ח"ב צ"ו).

וע' תורה לשמה ת' דמותר להדליק מטפחות יקרות לכבוד רשב"י ב"ג בעומר, משום מצוה לכבדו. ולדבריו י"ל דמה שאמרו כלי מסתו, הוא חיוב וכל דבר היתר, וכ"כ קונ' כבוד מלכים מר"ש העלער.

וע' בשו"מ ח"ה ל"ט כדעת חקרי לב. וע"ש שו"מ אני ערב כי יותר יהנה רשב"י אם יחלק לעניים. וע' שד"ח להצדיק המנהג.

כאילו אותי אתם דנים

שופטים ושוטרים תתן לך בכל
שעריך. (טז, יח)

דברי הנותני

צריך שיהיו בעלי דינין נוהגין אימה בעצמן, והדיינין יהיו נוהגין אימה בעצמן, כביכול להקב"ה הן דנין, שכך אמר יהושפט לדיינין: "כי לא לאדם תשפוטו כי לה" (דברי הימים ב יט, ו). אמר רבי חמא בר חנינא: בא וראה אלמ' לא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, בשר ודם דן לבוראו, אלא אמר הקב"ה לדיינין: היו נוהגין אימה בעצמכם כאילו אותי

אתם דנין. (תנחומא שופטים ז)

מדברי חז"ל אלו למד מרן המשגיח הגה"צ רבי חיים זאב פינקל זצוק"ל לקח נשגב ומאלף: בא וראה עד היכן מגיעה חביבותו של אדם לפני בוראו ית'. עד שבעומדו לפני השופט בדין של מה בכך, ואפילו בשווי פרוטה, מעלה עליו הכתוב כאילו הקב"ה נידון עמו ואומר לדיינים: השמרו והזהרו! זכרו ושימו על לבבכם, אותי אתם דנים! "אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו", כלומר: לולי קבע כך הקב"ה בתורתו, מי היה מעלה על דעתו לחשוב כדברים הללו.

(חסד חיים, מאמר ג)

מרן ראש הישיבה הגאון רבי אברהם בהרה"ג רבי שמואל טיקטינסקי זצוק"ל

ב' באלול תקצ"ה

דברי הימים

מרן רה"י הגאון רבי אברהם טיקטינסקי זצוק"ל נולד בשנת תקנ"ה לאביו, מייסד וראש הישיבה הגאון רבי שמואל טיקטינסקי זצוק"ל.

עם התרחבותה של הישיבה בשנת תקפ"ג, כשבע שנים לאחר הקמתה, כשמ' ספר התלמידים בה עמד על למעלה ממאה ועשרים, ראה אביו זצ"ל כי לאור הנסי' עות הרבות שלו לטובת כלכלת הישיבה עליו להכניס כח עזר לצידו בישיבה ומינה את בנו, אשר נודע כבר אז (בגיל 28 בלבד) כעילוי וגאון אדיר, לכהן לצידו בראשות והנהלת הישיבה.

רעייתו של ר' אברהם נטלה על עצמה את כל עול ניהול העסקים המשפחתיים

ואפשרה לו להקדיש את כל עתותיו לטור בת הישיבה ותלמידיה. מעבר לשיעוריו שמשכו את תלמידיו בעמקותם, יצר ר' אברהם קשר אישי עם כל בחור ובחור וטיפחו באהבת אב ע"מ שיגדל בתורה ושלא יחסר לו דבר. הוא גם עמד מאחורי ההחלטה התקדימית בעולם הישיבות של ביטול אכילת 'ימים' בבתי בני העיירה, כדי שיוכלו בני התורה לאכול בכבוד על חשבונה של הישיבה, אשר התפרנסה בע"י קר מהונם האישי של ר' שמואל ור' אב' רהם. בימיו יצא שמה הטוב של הישיבה למרחוק ובני תורה צעירים החלו נוהרים אליה מכל רחבי תבל.

ביום ב' באלול תקצ"ה, כחצי שנה לאחר פטירת אביו זצ"ל, נלב"ע רה"י הגאון רבי אברהם טיקטינסקי והוא בן ארבעים בלבד. על מצבתו נכתב: "אשרי מי שעמלו בתורה, עסק בה תמיד וגם שמרה, רבצה לרבים בדרך ישרה, הדור פעלו במצוות בר ראו, מאודו פזר לעניים כשורה."

ת.נ.צ.ב.ה.

'רך לבב' בעבודת ה'

חטא בא על ידו. וביארה זאת הגמרא (יומא פז, א): "כדי שלא יהא הוא בגיהנום ותלמידיו בגן עדן", הרי שאף אם מצד עצמו אין לו זכות לגן עדן, מכל מקום כיון שזיכה את הרבים הרי נעשו הם 'תלמידיו' בכך, ומחמת זכותם זוכה אף הוא לנחול עולם הבא. עד כמה נפלאה זכותו של מי שמחזק את האחרים!

כוחות שיש אדם להיטיב עם הכלל

הקב"ה חנן כל אחד ואחד מאיתנו בכוחות שונים ובכוחות אלו אנחנו יכולים לעשות דברים גדולים מאוד ולזכות את הכלל, וכל אחד ייתבע האם אכן פעל בכוחות אלו למען הרבים, וכל האחריות על מה שיכול היה לבוא ממנו לטובת הכלל תהיה מוטלת עליו.

והנה, היום בתפילת מוסף בחזרת הש"ץ נחלשתי מאוד עד שהייתי צריך לשבת על מקומי מבלי לזוז, ותוך כדי כך עברה בליבי הרגשה, שהרי הנה הקב"ה בוודאי נותן כוחות לאדם בשביל שיפעל וירבה במעשים כפי כוחותיו, אלא שאם אינו מנצל אותם כפי שצריך הרי כוחות אלו כלים מאליהם.

והוא הדין גם בענינים הרוחניים. הקב"ה נותן לכל אחד כוחות לפעול ואם אינו מנצל את כוחות הנפש שניתנו לו לעבודת ה' כראוי, הרי הם כלים מאליהם. והוא הדין בכוחות שניחן בהם האדם בכדי שיוכל להרבות במעשים ופעולות למען הכלל, אם מתרשל בהם ואינו עושה את המוטל עליו, אפשר שכוחות אלו יחלשו ויאבדו ממנו. וכבר ידוע, שאף טבע הגוף הוא כך, שככל שאדם מפעיל את גופו יותר כך הוא מתחזק יותר, ולאידך גיסא, אם אינו מפעיל את שרירי גופו הרי הם נחלשים יותר, וכן מסופר בענין זה על הסבא מקלם ז"ע, שבנו חלה ברגלו, ואמר לו הסבא שיוסיף להתאמץ וללכת עוד ועוד, כי רק על ידי כך יבריא ויוכל לבסוף ללכת.

יעזור הקב"ה, שנרבה ונתאמץ במלחמתה של תורה ובכך נחזק את הכלל וחלילה שלא נרפה כהוא זה את ידי הרבים מעסק התורה והמצוות, ואדרבה נזכה לנצל את כוחותינו למען הרבים, ולהיות בכלל מזכי הרבים, ובזכות זה לא יבוא כל חטא ופגם על ידיו.

פרשת שופטים תשל"ח, תשנ"ט

עובדי השם, ונחשב לו שהכל נגרם על ידו.

חומר הרפיון - אף באונס

איתא בגמרא (יומא פו, א): "היכי דמי חילול השם וכו' רבי יוחנן אמר, כגון אנא דמסגינא ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין". ופירש"י: "כגון אנא דמסגינא - ואין הכל יודעין שנחלשתי בגרסתי, ולמידין הימני להבטל מתלמוד תורה". סבר רבי יוחנן, שהוא נחשב כמחטיא את רבים אף אם אינו מתכוין במעשיו להיבטל חלילה אף לא לרגע כמימריה. וחמור מכך - נקרא מחלל את ה' שעונו חמור עד מאוד, כמבואר בגמרא (שם) שאין כח בתשובה לתלות ולא ביום הכיפורים לכפר, ולא ביסורים למרק, אלא הכל תולין ומיתה ממרקת.

דבר מבהיל נלמד מכאן, עד היכן מגיע חומר עווננו של זה הגורם רפיון לרבים, שאפילו אם אין זה רפיון ממש אלא רק שנחלש בגופו לרגע, בכל זאת אינו ניצול מעונשו של המחטיא את הרבים.

ב"ה אנחנו זוכים להימצא בחבורה של עובדי ה', שהרי אין לנו בישיבה כלום מלבד תורה ותפילה. אך כאן זה שדה המלחמה, ועל בית המדרש נאמר הציווי של "ולא ימס את לבב אחיו". כולנו מחויבים 'להילחם' בכל הכח, בעמל ויגיעה בלי סוף. מי שמתרפה ולבבו נמס במלחמה, הרי גורם הוא לכלל שלא להצליח במלחמה - מלחמתה של תורה. עד כמה גדול החיוב שמוטל על כל אחד ואחד!

עוד עולה בדברי רבי יוחנן בגמרא, שאף אם בן הישיבה נמנע מלבוא לבית המדרש מחמת איזו סיבה מוצדקת, מכל מקום כיון שאין האחרים יודעים מה הסיבה לחסרונו, הרי בכך הוא גורם שילמדו ממנו אחרים להקל בעוון ביטול תורה, ונמצא זה מחלל את ה' רח"ל. וכן אם הוא מחסיר תפילה אחת בישיבה, או אפילו אם אינו מחסיר אך מכל מקום אינו מתפלל כפי שצריך, או שאינו מגיע בזמן ל'סדר' או לתפלה - גם אם הוא אנוס על כך - הרי זה בכלל חילול ה', ומוטלת עליו אחריות נוראה שלא להרפות את ידי האחרים.

ולעומת זאת, ככל שאדם מתחזק הוא מחזק את האחרים ונעשה בכלל מזכי הרבים, ושנינו (אבות פ"ה, מ"ח): "כל המזכה את הרבים, אין

"ויוסיפו השוטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו ולא ימס את לבב אחיו כלבבו" (דברים כ, ח). ובהשגות הרמב"ן (סה"מ שכחת לאוין, המצוה העשירית): "המצוה העשירית, שנמנע האיש הירא ורך הלבב מבוא במלחמה, שהוא לא יוכל בטבעו לעמוד בקשרי המלחמה וסבול המכות והחרב, ויננס, ויהיה תחילת מפלה לעם".

'לא ימס' במלחמת היצר

כלל זה האמור במלחמה "ולא ימס את לבב אחיו כלבבו", מבאר מרן ראש הישיבה הגר"ח שמואלביץ זצוק"ל (שיחות מוסר, מאמר 'ולא ימס את לבב אחיו'), לא נאמר רק במלחמת אויב, אלא אף במלחמת היצר, שהוא הוא האויב האמתי שלנו. ושווים הדברים זה לזה, כפי שפירש הרמב"ן, וכשם שבמלחמת האויב אי אפשר שיעמוד שם רך הלבב היות ומביא פחד ומורא בקרב שאר אנשי המלחמה ובכך מתחילה מפלת העם, כך הוא במלחמת היצר, האדם הנחלש במלחמתו עם היצר ואינו הולך כשהוא אווז באומץ בכלי המלחמה, באמונת ה' גמורה, בביטחון בקב"ה ובקיום מצוותיו, הרי בכך הוא עלול להמיס את לבב אחיו, ואף שאינו עושה מאומה אלא רק חושש ומהסס ואינו לוחם, מכל מקום הוא נוטע מורך בלב האחרים עד כדי כישלון ומפלה במלחמה. והוא הוא האחראי לרפיון הנורא.

אדם כזה, אסור לו להימצא בין אחיו אלא ילך וישוב לביתו וכפי שהזכרנו: "ולא ימס את לבב אחיו כלבבו"! או שיתחזק הוא בעצמו, או שיעזוב את מקום המלחמה. לולי זה סכנה הוא לכלל כולו.

נמצינו למדים בזה דבר מבהיל. אדם אינו עושה בפועל כל מעשה, ובודאי שאינו עושה מעשה עבירה, ומכל מקום הוא עובר בעשה על כך שהוא ממיס את לב אחיו, ונחשב בזה לחוטא ומחטיא את הרבים שנאמר בו (סנהדרין קז, ב): "אין מספיקין בידו לעשות תשובה", וכן (ר"ה יז, א): "יורדין לגיהנום ונידונין בה לדורי דורות"! הוא לא מדבר, הוא לא מסית כנגד עבודת ה' חלילה, הוא רק מתרפה ומתנהג בחולשה. אולם עצם היותו נרפה במלחמתו, הרי שעל ידו נרפים שאר

A Time to Come Alive!

Harav Hagaon Elimelech Reznick shlita

The *Chayei Adam* says that Chodesh Elul is a special time for a person's *teshuvah* to be accepted, because these are *yemei ratzon*, when Hashem is favorably predisposed toward each and every person who has a *hisorerus* to *teshuvah*.

In his words:

באהבת הקדוש ברוך הוא את עמו ישראל, הרבה להיטיב אותנו וצונו לשוב לפניו בכל עת שנחטא. ואף שהתשובה טובה בכל עת, מכל מקום חודש אלול הוא מובחר ומוכן יותר שמקובל תשובתו משאר ימות השנה, לפי שימים אלו הם ימי רצון מעת שנבחרנו לעם, שכשחטאו ישראל בעגל ונשתברו הלוחות ב"ז בתמוז ואחרי זה עלה משה בהר והתפלל ואמר לו הקדוש ברוך הוא פסל לך ונתרצה ליתן לו לוחות שניות, ואז עלה בראש חודש אלול ונשתהה שם עד יום כיפור שהיה גמר כפרה.

These days, he says, became *yemei ratzon* from the time when Moshe Rabbeinu went up and davened to Hakadosh Baruch Hu after the *cheit ha'eigel*. During those 40 days between when he went up on Rosh Chodesh Elul and when he came down on Yom Kippur, Hakadosh Baruch Hu forgave Klal Yisrael completely and wholeheartedly, and gave us the second *luchos*. From that time, says the *Chayei Adam*, these forty days were established as *yemei ratzon*, an auspicious time for *teshuvah* to be accepted. These special days are woven into the very fabric of Klal Yisrael.

The *Mishnah Berurah* notes that the *roshei teivos* of the words: אָנִי לְדַרְדְּרֵי יְדוּדֵי לֵי is Elul, because Elul is a time for a person to draw close to Hakadosh Baruch Hu – אָנִי לְדַרְדְּרֵי – and for Hakadosh Baruch Hu to draw us closer to Him: יְדוּדֵי לֵי. The last letter of each of these four words is *yud*, and four times *yud* equals 40, corresponding to the 40 days between Rosh Chodesh Elul and Yom Kippur.

The *Bnei Yissaschar*, in his *maamarim* on Chodesh Elul, explains that Elul is similar to a *mikvah*. The Mishnah states, at the end of *Yoma*: מה המקוה מטהר את הטמאים אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל, and the *Bnei Yissaschar* says that this alludes to Chodesh Elul, which has the power of a *mikvah*. A *mikvah* contains 40 *se'ah*, and each *se'ah* contains 24 *lugin*,

which means that a *mikvah* holds a total of 960 *lugin*. The *mikvah's* power to purify a person stems from the concept of *bittul*. Everything is *batel b'shishim*, except a *berayah*, a whole entity. But there's an opinion in the *Yerushalmi*, brought in the *Tur*, that a *berayah* is nullified in 960 parts. The *Bnei Yissaschar* gives an explanation of where this number comes from, explaining that everything in the world is made up of the four fundamental elements of fire, water, earth, and wind, each of which contains the other three elements within it. Basically, then, everything in the world is actually composed of 16 elements, so every *berayah* has 16 elements. To nullify these 16 elements, you need 16 x 40, which is 960.

When a person enters a *mikvah*, he is nullifying himself, and the 960 *lugin* of the *mikvah* have the power to be *mevatel* him and turn him into a *briah chadashah*. The shape of a *mikvah* resembles the letter *mem*, which is like a womb, he says, because the person emerging from the *mikvah* is reborn, with renewed purity.

The *yemei ratzon* of Elul and the *Aseres Yemei Teshuvah* total 40 days, each of which spans 24 hours, for a total of 960 hours, corresponding to the 960 *lugin* of the *mikvah*, which have the power to purify us. We are nullified to the *kedushah* of Chodesh Elul, and emerge as new beings.

Days of Refuge

Another *passuk* that alludes to Chodesh Elul, which the *Kitzur Shulchan Aruch* cites from the Arizal, is found in Parashas Mishpatim regarding *arei miklat*, a topic that is discussed in this week's *parashah* as well. A person who kills accidentally has to run to the *arei miklat* for protection, as the *passuk* states: וְאִשֶּׁר לֹא צָדָה וְהֶאֱלֵהִים אֹנֶה לְיָדוֹ וְשָׁמְתִי לָךְ מִקְוֶה אֲשֶׁר יְנוּס שָׁמָּה. The *roshei teivos* of the words: אָנֶה לְיָדוֹ וְשָׁמְתִי לָךְ are Elul, which conveys that Elul has the status of an *ir miklat*.

What does this mean? On a simple level, we can explain this in accordance with Rabbeinu Yonah's teaching (*Shaarei Teshuvah*, beginning of *shaar* 1) that *teshuvah* is a refuge that Hakadosh Baruch Hu prepared so that

Chodesh
Elul

The World is not Going to Change—Who Will?

Harav Hagaon Eliyahu Lapin Shlita

What we have been experiencing for the past half a year is not just a lifestyle change. If you think about it, there has been a change in the understanding of reality itself.

An example is our inability to plan anything long-term. At a superficial glance, this seems like a mere technical constraint, not an indication of anything else. We are simply unable to predict the next outbreak of the virus and the consequences that will come in its wake. Yet in truth, this limitation is meant to cause us to have a completely different perspective about our lives and the reality we live in.

Until now, we understood life to be a complete, established reality that passes via a sequence of events. Therefore it was the most natural thing to make plans—in another month I will do this and that, in another year we will travel here and there, and so on. The question as to whether planning is even realistic did not occur to us since if we were here yesterday and are still here today, there is no reason why we should not also be here in the future. (With the exception of mishaps and disasters, *chas v'shalom*, which are considered to be afflictions that come from outside the regular framework.)

The same perception exists in the financial sphere—if we own profitable real estate, there is no reason why it should not continue to be lucrative forever. Why should we think otherwise? It is located in a successful, desirable location, etc. Why on earth would we think that people will no longer need their offices in order to work?

Another example is the fact that investments the airline, transportation, and tourism industries were always worthwhile. After all, people must fly, travel, vacation, etc. It is true that there sometimes are changes or extreme events, but for the most part, the business is stable.

Almost all of us live according to this viewpoint. If something was a certain way yesterday and is still the same today, then it will also be that way tomorrow. What can we do if today's reality is not the same as yesterday's and also not tomorrow's? (This is completely incorrect.) What

does this mean?

The big change in Avraham Avinu's perception of reality happened when he observed fire burning "ראה בירה דולקת", he saw a castle burning." What did he really uncover there?

At a superficial glance, fire is an **existing reality** just like a building is an **existing reality**. However, the contemplative person sees the difference: The castle is the exact same castle that was here a minute ago, and it will also be the same in another minute. But fire is an **existence that is renewed** every second. The flame of now is not the flame that will be in the another second.

Avraham revealed the Creator not just when he understood that the world was created but also when he understood the depth of what "the world being created" really means. The Nations also knew that the world was created, but as far as they are concerned, the Creator disappeared as soon as He finished the job and left the world to run on its own.

Through the burning fire, Avraham understood that there is no **established entity** here. Rather, the **entity is being created anew** every minute, something that requires the continuous presence of the Creator at every minute.

And if the Creator is present at every moment, this definitely has significance: a constant relationship with His creations, which is the content and meaning of Jewish life as was revealed at Har Sinai.

Let us posit that the non-Jewish concept of being does not require a connection with the Creator—the world exists and that is all. And this existence is the most permanent, secure thing there is. How do we deal with this perception?

The thing that was given to us in order to break ourselves away from this non-Jewish outlook is prayer. The fact that we are obligated to request our most basic needs: intelligence, health, livelihood, etc. three times a day reminds us that our existence is not secure and is not maintained on its own. Rather, it is renewed every minute and even every second.

What can be done if there are times when even that does not help so

much? Then the connection to Hashem is revealed through reality when it becomes unstable and when the concept of our very existence is shaken up. There are times when this is directed towards someone personally and times when it is directed towards the entire world.

Make no mistake: the goal of what is happening in the world now is not to change reality because in order to reveal the presence of the Creator, it is not necessary for reality to turn completely on its head. The intended purpose is to cause us to actually think about the Creator, to “return Him” to our lives, so to speak, to give meaning to His presence.

More than that; to believe and hope that reality will undergo a complete transformation, to imagine that the lifestyle of the entire world with all of its faces and nuances will never return to what it was, is escaping from grappling with the issue. It is trying to **find** the change in the world instead of **creating** the change in my life, in my connection to the Creator. This is a waste of the purpose that is being demanded.

This perception is also the gate to the month of Elul.

Every entity that **exists** for itself and by itself is not going anywhere.

Not the castle, not the table and chair. Only a being whose existence is **renewed**, like the burning flame, is always moving towards the next stage.

We were not born only once. Every Rosh Hashanah is our beginning when the Creator grants us new life—He wrote us in the Book of Life!

And every day and every minute of this life brings us closer to its purpose: *I'ma'anacha Elokim Chaim*, for You, the G-d of Life! Therefore, every minute that we feel the presence of the Creator in our lives we are giving our lives existence and meaning.

The month of Elul is our meeting with the end of the year, with the goal.

This is a time to awaken from the dream of routine. To snap out of the fantasy that everything is permanent and will exist forever. To remember that the reality that was introduced during the past year is moving forward all the time to bring us to a specific goal.

It seems that in light of what we have experienced this year, we are supposed to cope better with the question of if and how much the Creator has a significant presence in our lives.